

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับผักพื้นบ้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตอำเภอ สันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาจำนวนนักเรียนที่รู้จักผักพื้นบ้าน ท้องถิ่นและ การนำไปใช้ประโยชน์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 โรงเรียน จำนวนนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม 600 คน เป็นนักเรียน ชายร้อยละ 48.83 นักเรียนหญิงร้อยละ 52.17

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถามเพื่อ สัมภาษณ์นักเรียน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาบรรยาย(Descriptive Statistics) ค่าสถิติร้อยละ(Percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์

สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน

นักเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนหญิง โดยส่วนใหญ่มีอายุ 12 ปี(ร้อยละ 53.17) มีพี่น้อง 2 คน(ร้อยละ 41.0) อาศัยอยู่กับบิดาและมารดา (ร้อยละ 70.33) อาชีพของบิดามารดาส่วนใหญ่มี อาชีพรับจ้าง(ร้อยละ 46.44) อาศัยอยู่ในบ้านของผู้ปกครอง(ร้อยละ 61.17) โดยบ้านผู้ปกครอง ตั้งอยู่ในเขตอำเภอสันทราย (ร้อยละ 95.67)

2. ข้อมูลความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับผักพื้นบ้านของนักเรียน

นักเรียนส่วนใหญ่รู้จักชนิดของผักพื้นบ้าน(ร้อยละ 98.50)และรู้จักประโยชน์ของผัก พื้นบ้าน(ร้อยละ93.40) โดยได้รับการสอนจากบิดามารดาเป็นส่วนใหญ่(ร้อยละ 85.28) อัน เนื่องมาจากการที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา นอกจากนี้นักเรียนยังได้รับความรู้จากเพื่อนๆ ญาติพี่น้อง และจากการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งความรู้เกี่ยวกับพื้นบ้านที่มีนักเรียนสามารถแนะนำเพื่อนๆ ที่ไม่รู้จักให้รู้จักผักพื้นบ้านชนิดต่างๆได้(ร้อยละ92.39) ในด้านการรับประทานผักพื้นบ้าน นักเรียน เคยรับประทานผักพื้นบ้าน(ร้อยละ 99.83) ซึ่งส่วนใหญ่ชอบรับประทานผักพื้นบ้าน(ร้อยละ 95.83) และมีผักพื้นบ้านปลูกอยู่ภายในบริเวณบ้านที่พักอาศัย(ร้อยละ 90.17)โดยมีทั้งการปลูกอยู่รอบๆ บ้าน(ร้อยละ 82.62)และปลูกในภาชนะต่างๆ จะเห็นได้ว่านักเรียนที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตอำเภอ สันทรายยังมีวิถีชีวิตกึ่งเมืองกึ่งชนบท จึงทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ได้สัมผัสกับชีวิตแบบดั้งเดิมคือมี

การปลูกผักพื้นบ้านชนิดต่างๆอยู่ใกล้ๆบ้านพักอาศัยเพื่อใช้สำหรับบริโภคภายในครัวเรือนและชุมชนของตนเองหลงเหลืออยู่ให้พบเห็นได้ทั่วไป

สำหรับด้านการเรียนการสอนพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีการเรียนการสอนเรื่องผักพื้นบ้าน(ร้อยละ99.0)โดยมีการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและสอนภาคปฏิบัติในแปลงปลูก(ร้อยละ 87.33) และโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีโรงเรียนสำหรับปลูกผักพื้นบ้าน(ร้อยละ 84.83) แต่โรงเรียนส่วนใหญ่ได้มีการนำเรียนไปทัศนศึกษาดูงานเกี่ยวกับการปลูกผักพื้นบ้านภายในชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ(ร้อยละ 86.0)

การอภิปรายผล

ผลของการศึกษาพบว่า เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ คือนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตอำเภอสันทรายส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับผักพื้นบ้าน และสามารถบอกประโยชน์ของผักพื้นบ้านได้ โดยสัมพันธ์กับการที่ผู้ปกครองมีที่อยู่อาศัยในพื้นที่ที่มีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมซึ่งคนในชุมชนมีวัฒนธรรมการบริโภคผักพื้นบ้านที่เก็บจาก ริมรั้วบ้านหรือ ห้วย หนอง คลอง บึง จากปลายสวน ปลายนา ปลายไร่และจากชายป่ามาประกอบอาหาร ทำให้นักเรียนรู้จักผักพื้นบ้านและรู้จักการนำผักพื้นบ้านชนิดต่างๆไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งที่โรงเรียนมีการสอนในกลุ่มสาขาวิชาการงานพื้นฐานอาชีพที่มีหน่วยการเรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับผักพื้นบ้าน โดยมีการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และทางโรงเรียนได้ให้นักเรียนร่วมทำกิจกรรมโดยการนำผักที่มีปลูกอยู่บริเวณบ้าน มาปลูกที่โรงเรียนซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นผักพื้นบ้าน ด้วยเหตุนี้จึงมีผลทำให้นักเรียนได้มีโอกาสรู้จักชนิดของผักพื้นบ้านหลากหลาย นอกจากนี้การที่ทางโรงเรียนได้พานักเรียนไปทัศนศึกษาดูงานในแหล่งชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่หรือพื้นที่ใกล้เคียง หรือในหน่วยงานภาครัฐที่มีการจัดฐานเรียนรู้เกี่ยวกับผักพื้นบ้านซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ด้านผักพื้นบ้านเพิ่มมากขึ้นด้วย

ดังนั้นหากทุกโรงเรียนมีการส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับผักพื้นบ้านไม่ว่าจะระดับประถมหรือมัธยม ก็จะเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะทำให้ความรู้ด้านผักพื้นบ้านยังคงเคียงคู่อยู่กับวัฒนธรรมความเป็นอยู่แบบดั้งเดิมตลอดไป และเพื่อเป็นการอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นบ้านที่บรรพชนได้สะสมความรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ด้านต่างๆมาอย่างยาวนาน แต่ถ้าทางโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ให้ความสำคัญ ก็น่าเสียดายที่ความรู้เกี่ยวกับผักพื้นบ้านที่มีอยู่คู่กับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนไทยก็อาจจะค่อยๆถูกลบเลือนไป และในที่สุดลูกหลานรุ่นต่อไปก็จะไม่รู้จักผักพื้นบ้านที่ขึ้นอยู่รอบๆบ้านและชุมชนของตนเองอีกเลย เนื่องจากถูกวัฒนธรรมการบริโภคแบบต่างชาติเข้ามาแทนที่ ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอสำหรับโรงเรียน

1. ควรมีการเรียนการสอนแบบบูรณาการร่วมกันระหว่าง โรงเรียน ชุมชนและผู้ปกครอง โดยมีการเชิญชวนผู้ปกครองหรือปราชญ์พื้นบ้านในพื้นที่หรือบริเวณใกล้เคียงที่มีความรู้เกี่ยวกับผักพื้นบ้านมาให้ความรู้แก่นักเรียนและครู
2. ควรจัดทำเอกสารชื่อผักพื้นบ้านที่เป็นทั้งภาษากลางและภาษาถิ่นให้นักเรียนได้เปรียบเทียบชื่อที่ถูกต้องไว้ในแผนการเรียนการสอน
3. ควรมีการรวบรวมพันธุ์ผักพื้นบ้านที่มีอยู่ในชุมชน นำมาปลูกที่โรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักผักชนิดต่างๆที่มีอยู่ในชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. องค์กรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชนทั้งในระดับบนและระดับล่างควรให้ความสำคัญกับพันธุ์พืชผักพื้นบ้านหรือพื้นถิ่น โดยมีการจัดทำศูนย์เรียนรู้เรื่องผักพื้นบ้านที่มีอยู่ในพื้นที่ของชุมชนตนเอง หรือพื้นที่อื่นๆ โดยการรวบรวมพันธุ์ผักพื้นบ้าน กำหนดชื่อทั้งภาษากลางและภาษาพื้นถิ่น ประโยชน์ สรรพคุณด้านต่างๆ หรือถิ่นที่สาธารณะของชุมชนที่มีพันธุ์พืชผักพื้นบ้านขึ้นอยู่ นั้น ไม่ให้มีการเข้าไปแผ้วถางทำลายสำหรับทำประโยชน์อย่างอื่น เพื่อให้ให้นักเรียน นักศึกษา และคนอื่นๆในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำไปใช้ประโยชน์ของผักพื้นบ้าน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้คนในชุมชนรู้จักและหวงแหนทรัพยากรที่มีค่าของตนเอง เพื่อให้อยู่คู่กับชุมชนตราบกระทั่งรุ่นลูกหลานตลอดไป
2. องค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน ควรมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดทำโครงการหรือศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับผักพื้นบ้าน เพื่อเป็นการก่อเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงกับชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาในทำนองเดียวกันนี้ โดยเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตเมือง
2. ควรศึกษาโดยเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนในเขตชนบท และโรงเรียนในเขตเมือง